

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.и.н. Пенка Найденова –

научен консултант на ас. Спас Ташев, ИИНЧ при БАН,

относно: защитата на дисертационният му труд „Имиграционна политика и демографски перспективи на България”, 22.01.2015 г.

Обща оценка

Придобилият нов характер миграционен процес на страната изпъква най-силно от имиграционните процеси. Това обяснява по-слабият интерес спрямо имиграцията на България и в политическите, и в изследователските среди. Всъщност тя все повече се очертава като важен и траен процес, който налага управленско внимание и стратегически решения, един от аспектите на които е демографският. Настоящият дисертационен труд формулира целта и задачите си в този аспект. Той е пръв опит у нас за цялостно демографско изследване в тази научна област.

Виждайки имиграционния процес като управленско-политически проблем, чието разрешение се проявява в административната практика, авторът има за цел да прецени ефективността на имиграционните потоци от гледище на демографските им въздействия и косвено – върху работната сила, по-специално спрямо възрастовата структура на населението и репродуктивните възможности. От тук прави изводи с управленско-ориентиращ характер и по отношение на политическите насоки. Трудът е актуално емпирично изследване, чиято тема е дисертабилна, а изводите – с постижения от практико-приложен характер.

Теоретико-методологични и управленско ориентиращи постижения

Възприетият логически план на изложението е подходящ и съответства на направената теоретична обосновка, анализ и международни сравнения. Централно място заема хипотезата за сравнително слабия, но реален ефект на външната имиграция върху бъдещата промяна на възрастовата структура и нарастване на раждаемостта. Проверката на тази хипотеза почива на кохортния анализ и на добре систематизирани статистически данни и аналитични показатели, въпреки недостатъците на официалната статистика и административната практика. Положителното е, че докторантът, използвайки вариантите на официалната прогноза за развитието на населението до 2060 г., взима предвид не само екстраполираните значения на променливите и разработените от него проекции за бъдещите емигранти, но и нагласите на самите имигранти към фертилният модел на страната и съвременния начин на живот. Това позволява на

дисертанта известно симулиране и предвиждане на имигрантския ефект при една широка постановка за начина на прием и устройство на заселващите се у нас.

Всичко това показва, че изследването е емпирично, но че има и административна насоченост, която води до практико-приложни приноси. и в този смисъл има приносни моменти. Възприетият подход е добре замислен и осъществен.

Анализираните теоретични концепции и представената типологизация на имигрантите му позволяват добре да обоснове предложението си в последната да се вместят нови категории имигранти. Тяхното дефиниране произтича от проучването му на историческия фон и сегашните събития, при които се формира външната имиграция у нас. Има нови моменти и в интерпретацията и измерването на заместващата миграция, заедно с критериите, които следва да се съблюдават в полза на социално-икономическото и демографското развитие на страната.

Изясняването на тезата на автора в това теоретико-методологично направление, включително при отчитане практиката на Европейския съюз, е добре обвързано с емпиричния анализ и управленско-ориентираните изводи. Така трудът има изследователско и практико-приложно значение и завършеност. Справката за приносите добре отразява този характер на приносите. Убедителността на оценките и препоръките произтича и от практическото участие на дисертанта в дейности, свързани с чужденците и имигрантството.

Оценъчни бележки

Би трябвало да се отдели повече място за бежанците, независимо от различната им категоризация от страна на автора.

Анализът на емиграционните процеси от 1990 г. насам е до известна степен отежен от описанието на административните процедури и замъглява оценката за целесъобразността на политиките и законодателството. Необходимо е на места изложението да се изчисти от повторения. Бележките могат да се имат предвид при публикуване на труда, което смятаме за много полезно от гледище на сегашното състояние на имиграцията и демографската криза.

Проличава ясно концепцията на автора – централната тема за необходимите направления на политиките при обвързване на теоретичните понятия и категории с окачествяване на характера на националните условия за заселвания е добре разработена. Последователността на изясняване тезата на дисертанта проличава от публикациите по дисертацията. Те потвърждават, че авторът може да изгражда качества на изследовател и пише проблемно.

Заклучение

Като се придържаме към казаното тук по отношение на концептуалната завършеност на темата и приносите, и имаме предвид показаното умение на дисертанта да ползва добре и критично литературните и емпиричните източници, доказвайки тезата си, намираме, че следва да му бъде присъдена научната и образователна степен „доктор“

София, 22.12.2014 г.

Научен консултант:

проф. д.и.н. Пенка Найденова